

Asia: VN/13534/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Timo Viherkenttä, Senior Fellow, Aalto-yliopisto

Lausuntonani 8.5.2026 luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta esitän seuraavaa:

Luonnokseen sisältyvistä kolmesta asiakokonaisuudesta kaksi on määräaikaista ja yksi pysyväksi tarkoitettu. Kotitalousvähennyksen väliaikaisella muuttamisella on käsittääkseni paljolti suhdannepoliittinen tavoite ja työmatkakulujen omavastuun väliaikaisella alentamisella pyritään keventämään polttoaineiden hinnannousun aiheuttamia taloudellisia rasituksia työssä käyville. Työnantajan tarjoaman liikunta- ja kulttuuriedun enimmäismäärän korottamista on perusteltu inflaatiokorjauksena ja muun muassa metsästyksen ja kalastuksen lisäämistä käyttökohteisiin niiden luonteella. Verotuottojen kannalta kotitalousvähennyksen kasvattaminen on lähivuosina merkitykseltään omaa luokkaansa.

Luonnoksen mukaiset esitykset ovat suhteellisen vähäisiä. Kaikilla esityksillä on jostain näkökulmasta ymmärrettävät taustasyyt. Minkään näistä kohdista perustelut eivät silti ole täysin vakuuttavat, eikä muutosten voida sanoa edustavan linjakasta veropolitiikkaa. Pienten kevennysten sirottelu sinne tänne juuri ennen kuin verotusta voidaan joutua kokonaisuutena tuntuvasti kiristämään on myös kysymyksiä herättävä toimintalinja. Hyvin voitaisiin jatkaa ilman näitä toimia. Toki niistä ei ole myöskään kovin suurta vahinkoa, jollei sellaisena pidetä jatkuvia muutoksia sekä valtionvelan kasvua parin vuoden kuluessa vajaalla 200 miljoonalla eurolla ja hieman lisää sen jälkeen.

Kotitalousvähennys

Sosiaalisen ja muun median valossa kotitalousvähennys näyttää verojärjestelmämme rakastetuimmalta vähennykseltä. Voi kylläkin olla, että tällaisessa näkyvyydessä painottuvat ne kansalaisryhmät, jotka vähennyksestä erityisesti hyötyvät.

Kansainvälisesti kotitalousvähennyksen tyyppiset vähennykset eivät ole yleisiä, joskin Ruotsin rot- ja rutavdrag ovat saman tyyppisiä. Kotitalousvähennyksellä on sinänsä järkeenkäypiä perusteluja, mutta tutkimusnäyttö vähennyksen myönteisistä vaikutuksista on heikkoa, kuten luonnoksesta ilmenee. Monien arkikokemus näyttää olevan jyrkässä ristiriidassa kyseisen tutkimustiedon kanssa, sillä sekä palvelujen tarjoajat että niiden käyttäjät tuntevat uskovan vähennyksellä olevan merkittävä vaikutus palvelujen käyttöön ja niiden lainmukaiseen maksamiseen.

Verotukena kotitalousvähennys on määrällisesti merkittävä. Esillä olevien muutosten noin 80 miljoonan euron vuositasoista verotulovaikutus ei ole fiskaalisesti vähäpätöinen, vaikka se on toki pieni verrattuna ajatuksen vastaavasta pysyvästi muutoksesta. Vallitsevassa julkisen talouden tilanteessa tulisi mielestäni tehdä vain sellaisia valtionvelkaa lisääviä toimia, joiden kustannustehokkuudelle on vahvat perusteet tai jotka ovat aidosti uutta mahdollistavia rohkeita satsauksia.

Väliaikainen muutos on jatkumoa kotitalousvähennyksen historialle, jossa prosentit ja enimmäismäärät ovat eläneet jatkuvalla syötöllä. Kaikki verovelvolliset jaksavat tuskin seurata näitä muutoksia (ainakaan itse en kulloisiakaan numeroita jaksaa yleensä muistaa, vaikka olen vähennyksen ahkera käyttäjä). Tällainen tempoileva verolainsäädäntö ei yleisesti ole toivottavaa. Jollain tavoin ymmärrän ajatuksen, että kotitalousvähennystä voidaan ruuvata suhdannetilanteen mukaan, kun otetaan huomioon vähennykseen oikeuttavien palveluiden luonne sekä se, että vähennyksen parametrien vaihtelu ei kovin suuresti lisää hallinnollista kuormaa. Suhdannepolitiikan säätö on kuitenkin tunnetusti vaikeaa ja on vaikeaa jaksaa uskoa, että esillä olevalla viilauksella saataisiin olennaisesti hyödyllisiä vaikutuksia. Vaikutelmaksi syntyy enemmänkin se, että tehdään ylipäänsä jotain, kun talouskasvun lähteminen vauhtiin tuntuu viivästyvän.

Tällaisissa väliaikaisuuksissa on myös se ongelma, että niiden päätyminen aikanaan koetaan herkästi veronkiristykseksi.

Työnantajan tarjoama liikunta- ja kulttuurietu

Liikunta- ja kulttuurietu on sukua arvonnäköverotuksen alennetuille verokannoille. Molemmissa tapauksissa tarjotaan merkittäviä veroetuja tietyille kulutukselle, jota lainsäätäjät pitää syystä tai

toisesta muuta kulutusta suotavampana. Veropoliittisesti katsottuna tällaiselle suosinnalle tulee olla selvät perusteet. Liikunta- ja kulttuuriedun piirissä olevien palveluiden ja harrastusten voidaan kyllä ajatella edustavan yleisesti kannatettavampaa kulutusta kuin esimerkiksi niin sanottu temutus, mutta silti ei ole selvää, että tällainen verotuki on kustannustehokkuudeltaan mielekäs. Epäselvää on muun muassa se, missä määrin etu hyödyttää työnantajia, missä määrin palkansaajia, missä määrin edun piirissä olevien palvelujen tuottajia ja missä määrin edunkäyttösovellustoimialan yrityksiä.

Alennetut alv-kannat ja liikunta- ja kulttuurietu osuvat osin myös samaan kulutukseen. En ole havainnut, että verotukien mitoitusta ja hyödyllisyyttä arvioitaessa olisi juuri tarkasteltu tätä yhteisvaikutusta. Työn verotukseen kohdistuviin kevennyksiin voidaan sinänsä suhtautua myönteisesti, mutta tällainen mahdollisuus, jonka tarjoaa vain osa työnantajista, ei ole myöskään palkansaajien kesken ihan reilu.

Verovapaan enimmäismäärän melko tuntuva nostaminen on ilmeisesti inflaatiokorotusta vastaava, kun lähtötasoksi otetaan edun alkuperäinen määrä 2009. Muita perusteluja ei ole esitetty. Mietityttämään jää, ovatko perusteet tietyn palkanosan verovapaudelle ylipäänsä samanlaiset kuin etua säädettyä, jolloin esimerkiksi valtionvelka oli murto-osa nykyisestä. Vaikka muutoksen fiskaalinen merkitys on vähäinen, avoimeksi jää, miksi 17 vuotta samansuuruisena pysynyt verovapaata osaa on yllättäen päätetty kasvattaa juuri nyt, kun ollaan valmistautumassa julkisen talouden mittaviin sopeutuksiin.

Kalastuksen ja metsästyksen sisältyminen käyttökohteisiin on esimerkki siitä, että rajanvedolle ei ole mitään kaikin tavoin ilmeistä kohtaa. Aina on ollut ja jatkossakin on harrastuksia, jotka ovat juuri ja juuri soveltamisalan ulkopuolella. Alakohtaisten lobbyjen rooli tällaisessa sääntelyssä on herkästi suuri. Tässäkin tapauksessa on mahdollista, että mukaan esitettävien alojen edunvalvonta ja ystävien vaikutusvalta on vahvempaa kuin esimerkiksi vauvauinnin.

Edun piirissä olevan liikunnan entistä tarkempi määrittäminen lainsäädännössä ja lisääminen esityksen perusteluissa heijastaa havainnollisesti rajanvedon vaikeutta, mutta voi osittain selkeyttää tulkintaa. Menettely on parempi kuin Verohallinnolle hyvin yleisten luonnehdintojen pohjalta jäävä ohjeistaminen. Tulkintakysymyksiltä voidaan silti tuskin jatkossakaan välttyä.

Työmatkakulujen omavastuu

Polttoaineiden viimeaikainen hinnannousu on eri maissa johtanut arvioimaan sitä, onko valtiovallalla tarkoituksenmukaisia keinoja keventää tästä aiheutunutta elinkustannusten nousua.

Työmatkakulujen omavastuun pieni alentaminen vähentää nimenomaan työssä käymiseen liittyviä kustannuksia, jotka voitaneen nähdä keskimäärin tarpeellisempina kuin muut polttoainemenot. Sikäli toimi on kohdentumiseltaan mielekkäämpi kuin kaikille tarjottava huojennus. On silti vaikea hahmottaa merkittäviä hyötyjä siitä, että joukko verovelvollisia saa ehkä noin puolentoista vuoden päästä ylimääräisen viisikymppisen. Mahdollisen muutoksen rajaaminen yhteen vuoteen on joka tapauksessa paikallaan.

Työmatkakulut ovat klassinen esimerkki luonnollisten vähennysten ja elantomenojen rajapinnasta. Tätä heijastaa myös Suomen verolainsäädäntö, joka sisältää niin vähennyskelpoisuuden, omavastuun kuin enimmäismäärän. Kun työmatkakulut eivät ole täysin selvä luonnollinen vähennys, olisi silti tarkoituksenmukaista, että vähennyksen voisi saada vain tavanomaista suuremmista kustannuksista. Omavastuun väliaikainenkaan alentaminen ei tue tällaista suuntaa.

Joissakin maissa on polttoaineiden hinnannousun vuoksi alennettu energiaverotusta. Mikäli omavastuun alentamisen vaihtoehtona nähtäisiin sellainen väärän suuntainen politiikkatoimi, luonnoksen mukaista ratkaisua voidaan tervehtiä tyydytyksellä.

Timo Viherkenttä, Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu

Timo Viherkenttä